

Complexnummer: 521292

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Huize Voorburg

Aantal complexonderdelen

4

Monumentnummers van complexonderdelen

521293, 521294, 525832, 525833

Woonplaats

Vught

Gemeente

Vught

Provincie

Noord-Brabant

Locatie van het hoofdobject

Watertorenlaan 7 A, 5261 LW te Vught

Complexomschrijving

Inleiding

Het complex van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg", is gelegen op een negentiende-eeuws landgoed langs de Boxtelseweg, dat elementen van een landschappelijke aanleg vertoont. Een gedeelte van deze aanleg werd ontworpen door H.J. van Tulder. Op het landgoed het uit de eerste helft van de 19e eeuw daterende, reeds beschermde landhuis "Huize Voorburg" (Mon.no. 38156). Sinds 1885 is het landgoed in gebruik als psychiatrische inrichting. Deze werd gesticht door de Bossche Godshuizen, als dépendance van de inrichting Reinier van Arkel in 's-Hertogenbosch, die als gevolg van de grote opbloei van het gestichtswezen na de invoering van de Krankzinnigenwet van 1841 te kampen had met een sterke groei van het aantal patiënten. Omdat de huisvesting in 's-Hertogenbosch niet meer toereikend was en als gevolg van vernieuwde inzichten in de psychiatrische gezondheidszorg -er werd gepleit voor verpleging van krankzinnigen op het platteland- werd gekozen voor een nieuwe vestiging in Vught. Voor dit doel werd in 1884-1885 een hoofdgebouw opgetrokken, naar ontwerp van architect H.J. van Tulder. Dit hoofdgebouw werd in 1993 gesloopt. Van dit complex zijn echter nog wel een WATERTOREN (complexonderdeel 1), een KLOOSTER voor de aan de inrichting verbonden zusters (complexonderdeel 2) en een KLOOSTER voor de broeders (complexonderdeel 3) en een damesVILLA voor welgestelde vrouwelijke patiënten (complexonderdeel 4). De gebouwen huisvesten diverse afdelingen van het psychiatrisch ziekenhuis Reinier van Arkel.

Omschrijving

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Het complex is gelegen op de zuidoostelijke hoek van het uitgestrekte terrein van het psychiatrische ziekenhuis Reinier van Arkel. Dit terrein wordt omgrensd door de Boxtelseweg aan de oostzijde, de Kettingweg aan de zuidzijde en de Laagstraat aan de westzijde. De binnen dit complex opgenomen gebouwen zijn gelegen rondom een open ruimte, waar zich voorheen het gesloopte hoofdgebouw van "Huize Voorburg" bevond. De voormalige damesvilla bevindt zich ten zuidwesten van deze open ruimte. Het zusterklooster en het broederklooster bevinden zich respectievelijk ten westen en ten oosten van deze ruimte en waren voorheen via een gang met het voormalige hoofdgebouw verbonden. De watertoren bevindt zich ten noordoosten van het gesloopte hoofdgebouw.

Waardering

Het complex van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" is van algemeen belang. Het complex bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van sociaal-economische en geestelijke ontwikkelingen: het illustreert de opbloei van het gestichtswezen en de opvattingen over krankzinnigenzorg in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het complex is voorts van belang als illustratie van een typologische ontwikkeling: het geheel is illustratief voor de grote psychiatrische inrichtingscomplexen die in de tweede helft van de negentiende eeuw door katholieke instellingen werden opgericht. Het complex bezit architectuurhistorische waarde vanwege de architectuur en de ornamentiek van de samenstellende onderdelen. Het complex bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch van nationaal belang is. Tot slot is het complex van belang vanwege typologische en functionele zeldzaamheid.

Monumentnummer*: 521293

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82650/108

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vught	Vught	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vught	C			2605

Omschrijving**

Inleiding

De WATERTOREN bevindt zich in het midden van het terrein van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" en was oorspronkelijk direct achter het in 1984 afgebroken hoofdgebouw van de inrichting gelegen. De watertoren werd gebouwd in 1903, met als voornaamste doel de gebouwen van het psychiatrisch ziekenhuis in geval van brand van bluswater te voorzien. Het gebouw toont Neo-Romaanse stijlelementen. Het reservoir van de watertoren werd vervaardigd door de machinefabriek Grasso in 's-Hertogenbosch. De watertoren is niet meer in gebruik.

Omschrijving

De ca. 27 meter hoge watertoren is opgebouwd uit een octogonale schacht, opgetrokken in baksteen, met daarboven een octogonaal hoogreservoir met houten ommanteling. De schacht heeft een driedelige horizontale geleding: Aan de onderzijde een naar boven toe verjongende basis, waarin zich aan de voorzijde de ingang bevindt, bestaand uit een eenvoudige houten opgeklampte deur met een halfroond bovenlicht. Deze basis wordt aan de bovenzijde afgesloten door een fries met forse natuurstenen diamantkoppen. Boven dit fries wordt de schacht voortgezet in een hoog middengedeelte met kleine spleetvensters, aan de bovenzijde afgesloten door een rondboogfries. Hierboven een gedeelte met ronde vensters. De watertoren wordt bekroond door een overkragende kop met verticale beschieting. Hierin zijn aan de bovenzijde kleine ronde openingen aangebracht.

Het binnenwerk van de watertoren heeft een cilindervormig ijzeren reservoir met een inhoud van 5016 kubieke meter, dat zich op 22 meter hoogte bevindt.

Waardering

De watertoren, behorend bij de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" is van algemeen belang. De watertoren bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van sociaal-economische en geestelijke ontwikkelingen: als onderdeel van het psychiatrische

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

inrichtingscomplex illustreert het de opbloei van het gestichtswezen in de tweede helft van de negentiende eeuw. De watertoren is van belang als illustratie van een typologische ontwikkeling: hij vormt als onderdeel van "Huize Voorburg" een illustratief voorbeeld van de grote complexen voor psychiatrische inrichtingen, die in de tweede helft van de negentiende eeuw door katholieke instellingen werden opgericht. Het object bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch van nationaal belang is. Het object is tot slot van belang vanwege gaafheid en functionele en typologische zeldzaamheid, met name als watertoren behorend bij een gesticht.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Industrie

Klooster, kloosteronderd

Functie

Nutsbedrijf

Klooster

Monumentnummer*: 521294

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82650/99

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Vught	Vught	Noord-Brabant

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Vught	C			2605

Omschrijving**

Inleiding

Het voormalige broederKLOOSTER van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" was gelegen aan de oostelijke zijde van het in 1984 gesloopte hoofdgebouw. Het broederklooster was -net als het zusterklooster- via een gang met dit hoofdgebouw verbonden. Het klooster werd in ca. 1930 gebouwd naar een ontwerp van de architect van de Bossche Godshuizen, J.J. van Dillen en vertoont elementen van de late Amsterdamse School. De doorgang tussen de zuidelijke en de westelijke vleugel van het gebouw is afgesloten, ten behoeve van de huisvesting van twee gescheiden afdelingen van het psychiatrische ziekenhuis. Inwendig hebben zich in de loop van de tijd ook enige wijzigingen voorgedaan: zo is een gedeelte van de kamers vergroot en is de westelijke vleugel voorzien van verlaagde plafonds. In de kapel is een extra verdieping aangebracht.

Omschrijving

Het klooster heeft een globaal L-vormige plattegrond, met aansluitend op de noordzijde een kapel. Het gebouw telt tweebouwlagen onder een overstekend samengesteld zadeldak met bakgoot, gedekt met verbeterde Hollandse pannen. Op de west- en oostzijde diverse eenlaags aanbouwen onder zadel- en schilddak. De muren zijn opgetrokken in licht gesinterde baksteen met betonnen deelzuiltjes, luifels en sierelementen.

De zuidelijke vleugel van het hoofdgebouw toont een driedelige, etrapte opbouw: links een vooruitspringend hoog bouwdeel, waarin de vestibule en het trappenhuis, direct rechts hiervan een lager tweelaags gedeelte, waarin kamers voor de broeders waren ondergebracht en geheel rechts een vooruitspringende eenlaags aanbouw onder hoog zadeldak.

In de meest linkse partij -eveneens onder hoog zadeldak- ligt de ingangspartij in de voorgevel achter een laag bakstenen muurtje, waarachter een lage trap naar de hoofdingang van het klooster. Dubbele houten deur met twee kleine vierkante ramen. Links van de deur een betonnen brievenbus in Amsterdamse Schoolvormgeving. Boven de ingang een betonnen luifel, waarboven drie hoge

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

spleetvensters met glas-in-lood ter hoogte van het trappenhuis. Links van de ingangspartij een viertal kleine vierkante raampjes onder de dakrand. In de westelijke kopgevel van de zuidvleugel op de begane grond een overhoeks geplaatst venster. Op de bovenverdieping geheel rechts een vijftal gekoppelde spleetvensters. Ter hoogte van de zolder twee kleine vierkante vensters. In de lagere gevelpartij rechts van de ingang op de begane grond rechthoekige vensters met kleine roedenverdeling. Bovenlichten met kleine horizontale klampaampjes. Op de bovenverdieping ligt de gevel voor de broederkamers enigszins terug en wordt voorafgegaan door loggia's met balkons. Links in deze loggia's een blokvormig betonnen bloembakje. De kamers op de bovenverdieping hebben rechts een balkondeur, links hiervan twee kleine vierkante vensters. De eenlaags aanbouw geheel rechts heeft een reeks dicht op elkaar aansluitende rechtgesloten vensters onder het dakoverstek. Dit hoge dak overlapt ter hoogte van de begane grond gedeeltelijk -over de breedte van de meest rechtse travee- de tweelaags middenpartij van de zuidvleugel.

In de oostelijke gevel van de zuidvleugel een ingangspartij, bestaand uit een dubbele houten deur met hoge ramen, zij- en bovenlichten, bereikbaar via een laag bakstenen trapje.

De noordelijke gevel van de zuidvleugel op de begane grond brede vierdelige vensters met kleine horizontale roedenverdeling in de buitenste ramen. Op de eerste verdieping vierkante vensters, waarin ramen met zij- en bovenlicht.

De westvleugel van het klooster heeft t.p.v. de broederkamers vierkante vensters, waarin ramen met zij- en bovenlicht. Haaks op de westelijke gevel een drietal langgerekte eenlaags aanbouwen onder zadeldak. De middelste van deze drie is iets hoger en breder dan de overige twee aanbouwen. In de meest linkse aanbouw bevindt zich de ingang naar de westvleugel in een portaal met rondboog. Boven deze aanbouw een serie kleine vierkante vensters. Vanaf de kopgevel van de middelste aanbouw tot circa 6 meter rechts van de meest rechtse aanbouw loopt een bakstenen muur: tussen de twee aanbouwen ontstaat hierdoor een binnenhofje, bereikbaar via een rondboogpoort in de bakstenen muur. De muren rondom het binnenhofje worden geleed door bakstenen penanten, bekroond door een cementen bolvormig ornament. In de muurvlakken hiertussen per drie gekoppelde hoge spleetvensters.

In de oostelijke gevel is de vensterindeling identiek aan de noordelijke gevel van de zuidvleugel. Iets links van het midden een eenlaags aanbouw onder overstekend plat dak voor de recreatiezaal. Hierin rechthoekige vensters met tweedelig bovenlicht, waarin links kleine horizontale klampaampjes. Tussen deze vensters penanten. Boven het dakoverstek is een lichtbeuk aangebracht, met afwisselend kleine vierkante vensters en bredere rechthoekige vensters met horizontale roedenverdeling.

Aan de noordelijke zijde van het kloostercomplex een eenbeukige kapel met hoog zadeldak. Hierin zijn later dakvensters aangebracht. Boven het koor een lantaarntoren onder zadeldak. Aan weerszijden van het koor eenlaags nevenruimten onder lessenaarsdak. Boven het dak van de kapel is aan de westzijde een klokkestoel met klok aangebracht. De zuidelijke en noordelijke gevel van de kapel worden geleed door steunberen, waartussen per drie gekoppelde recht gesloten spleetvensters. Ook de zijgevels van de lantaarntoren zijn voorzien van per drie gekoppelde hoge spleetvensters met glas-in-lood.

De westelijke vleugel van het voormalige klooster heeft verlaagde plafonds, de binnenmuren zijn gewit en de dispositie van de vertrekken op de bovenverdieping is veranderd. In de voormalige refter, ondergebracht in de middelste aanbouw aan de westzijde van het klooster, is de interne geleiding door middel van lancetboogvormige scheibogen nog zichtbaar. De zuidvleugel is minder ingrijpend gewijzigd. Hier zijn onder meer van belang het trappenhuis met een grote hardstenen trap, aan de zijkant bekleed met geglaazuurde stenen. IJzeren balustrade met een verstrakte Amsterdamse School-detailering.

Verder vinden we in beide vleugels nog de oorspronkelijke tegelvloeren, muren in schoon metselwerk (in de westelijke vleugel

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

recentelijk gewit) en glas-in-loodramen in diverse vertrekken. De inwendige ruimte van de kapel is sterk gewijzigd door de plaatsing van een verlaagd plafond. Hieronder zijn nog gedeeltes van de scheidbogen zichtbaar.

Waardering

Het broederklooster, behorend bij het complex van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" is van algemeen belang. Het klooster bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van sociaal-economische en geestelijke ontwikkelingen: het illustreert de opbloei van het gestichtswezen in de tweede helft van de negentiende eeuw. Voorts is het broederklooster van belang als illustratie van een typologische ontwikkeling: als onderdeel van het complex van "Huize Voorburg" vormt het een illustratief voorbeeld van de grote psychiatrische inrichtingen, die in de tweede helft van de negentiende eeuw door katholieke instellingen werden opgericht. Tevens is het gebouw een goed voorbeeld van een middelgroot broederklooster. Het object bezit architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een klooster in een verstrakte Amsterdamse School-stijl en door hierbij behorende, bijzondere ornamentiek. Voorts is het klooster van belang vanwege de plaats die het inneemt in het werk van J.J. van Dillen, die als architect van de Bossche Godshuizen een groot aantal ziekenhuizen, inrichtings- en kloostergebouwen in 's-Hertogenbosch en omgeving ontwierp. Het broederklooster bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch van nationaal belang is. Tot slot is het broederklooster van belang vanwege functionele en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Woonhuis(K)

Klooster, kloosteronderd

Functie

Woonhuis

Klooster

Monumentnummer*: 525832

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82829/66

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>			<i>Provincie*</i>			
Vught	Vught			Noord-Brabant			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Booglaan	2			5261 LV	Vught		
Carillonlaan	12			5261 LT	Vught		
Laan van Voorburg	66			5261 LS	Vught		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Vught	C					2605	

Omschrijving**

Inleiding

Het voormalige zusterKLOOSTER van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" was gelegen aan de linkerkant van het in 1984 gesloopte hoofdgebouw. Het gebouw werd in 1928 opgetrokken in een Traditionalistische stijl naar ontwerp van architecten Jan Stuyt en Th.J. Klompers. Het klooster was door middel van een gang -aansluitend op de noordelijke vleugel- verbonden met het hoofdgebouw van de inrichting. Het gebouw huisvest de geriatrie afdeling van psychiatrisch ziekenhuis "Reinier van Arkel". In de achtertuin van het klooster bevindt zich een Lourdesgrot. Het klooster, dat oorspronkelijk een U-vormige plattegrond had, werd in de jaren '50 voorzien van een extra eenlaags vleugel aan de westelijke zijde voor de ziekenzalen (ontworpen door J.J. van Dillen), zodat er een gesloten binnenhof ontstond. Deze latere toevoeging valt buiten de bescherming.

Omschrijving

Het klooster heeft een globaal carrévormige plattegrond rondom een open binnenplaats. De zuidelijke en oostelijke vleugel tellen twee bouwlagen onder een overstekend schilddak met verbeterde Hollandse pannen, de overige vleugels één bouwlaag. Op de noordwestelijke hoek een eenlaags aanbouw voor de voormalige recreatiezaal, die nu in gebruik is als kapel. De muren van het klooster zijn opgetrokken in baksteen, met afwisselend licht- en donkergekleurde lagen in de borstwering van de begane grond. De hoofdingang bevindt zich in de zuidelijke vleugel. Deze vleugel heeft in het midden een hoger paviljoen voorzien van twee hoekrisalieten. Dit middenpaviljoen heeft een hoog, samengesteld tentdak. Tussen de risalerende partijen een portaal onder een rondboog, met hardstenen bordestrap. De ingang wordt gevormd door een dubbele houten paneeldeur met drieruits bovenlicht.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Boven het portaal een balkon met dubbele openslaande balkondeur met drieruits bovenlicht, waarboven een boogvormig relif met een voorstelling van de Barmhartige Samaritaan. De hoofdvleugel van het zusterklooster heeft op de begane grond rechtgesloten kruisvensters in rondboognissen. Op de bovenverdieping recht gesloten vensters met strek. Ook aan de achterzijde van de hoofdvleugel, uitkijkend op de binnenhof vinden we op de begane grond kruisvensters in rondboognissen en op de bovenverdieping recht gesloten vensters met strek. De westelijke vleugel heeft in de terugliggende nieuwe vleugel uit de jaren '50 rechtgesloten stolpvensters met boven een tweeruits klapraam. Rechts de hogere kopgevel van de hoofdvleugel, aan de linkerzijde voorzien van een hoog rechtgesloten venster ter hoogte van het trappenhuis. Rechts hiervan op de begane grondverdieping één, op de bovenverdieping twee kleinere rechtgesloten vensters. Links in de westelijke gevel is de voormalige refter (nu kapel) voorzien van rondboogvensters en een zijingang met half rond bovenlicht.

De éénlaags noordelijke vleugel heeft rondboogvensters. In de kopgevel van de twee bouwlagen tellende oostelijke vleugel een op de gang uitkomende achteringang met half rond bovenlicht. Hierboven drie recht gesloten vensters.

De oostelijke vleugel heeft net als de zuidelijke vleugel twee bouwlagen met op de begane grond recht gesloten vensters in rondboognissen en op de bovenverdieping recht gesloten vensters met strek. Geheel rechts tegen de oostelijke vleugel recentelijk gewijzigde nlaags aanbouw onder overstekend schilddak, waar het zusterklooster voorheen aansloot op het hoofdgebouw van de psychiatrische inrichting.

In de kopgevels van de vleugels zijn ruitvormige tegeltafels met monogrammen in een bakstenen omlijsting ingemetseld.

In het interieur zijn belangrijke elementen van de oorspronkelijke indeling en aankleding bewaard gebleven. Onder meer in de hal en de hoofdgangen een veelkleurige, tegelvloer met een geometrisch patroon en lambrizeringen van groen geglaazuurde tegels met sierranden. De hoofdgangen zijn voorzien van een keperbooggewelf. Hier vinden we ook nog de oorspronkelijke, hoge deurlijsten. In de trappenhuisen houten trappen met houten trappalen, waartussen sierlijk gedetailleerde smeedijzeren balustrades. In de tuin achter het zusterklooster bevindt zich een uit de bouwtijd daterende Lourdesgrot. Tegen de westgevel van de kapel een Jozefbeeld, afkomstig van het gesloopte hoofdgebouw van Van Tulder.

Waardering

Het zusterklooster, behorend bij de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" is van algemeen belang. Het klooster bezit cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van sociaal-economische en geestelijke ontwikkelingen: het illustreert de opbloei van het gestichtswezen in de tweede helft van de negentiende eeuw. Voorts is het zusterklooster van belang als voorbeeld van een typologische ontwikkeling: het vormt als onderdeel van "Huize Voorburg" een illustratief voorbeeld van de grote psychiatrische inrichtingen, die in de tweede helft van de negentiende eeuw door katholieke instellingen werden opgericht. Het zusterklooster bezit architectuurhistorische waarde wegens de bijzondere ornamentiek. Het zusterklooster bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel dat cultuurhistorisch van nationaal belang is. Tot slot is het het gesloopte hoofdgebouw van Van Tulder.

Hoofdcategorie

Religieuze gebouwen

Subcategorie

Klooster, kloosteronderd

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 525833

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	15 april 2002
Kadaster deel/nr	82830/5

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>			<i>Provincie*</i>			
Vught	Vught			Noord-Brabant			
<i>Straat*</i>	<i>Nr*</i>	<i>House letter*</i>	<i>Toev.*</i>	<i>Postcode*</i>	<i>Woonplaats*</i>	<i>Situering</i>	<i>Locatie</i>
Laan van Voorburg	7			5261 LS	Vught		
Laan van Voorburg	9			5261 LS	Vught		
<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>		<i>Appartement aanduiding</i>		<i>Grondperceel</i>	
Vught	C					2606	

Omschrijving**

Inleiding

De damesPAVILJOEN behorend bij het complex van de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" lag tegenover het in 1993 gesloopte hoofdgebouw, aan de zuidzijde van het terrein. Het paviljoen bestond oorspronkelijk uit een villa, die dienst deed als onderkomen voor welgestelde vrouwelijke patiënten. De villa werd gebouwd in 1893 naar ontwerp van architect A. Sanders. Het gebouw vertoont stijlelementen van het Eclecticisme en de Neo-Renaissance. In 1912 onderging de damesvilla een uitbreiding, bestaand uit een nieuw bouwdeel aan de westzijde, dat met een portaal aan de bestaande villa werd verbonden. De westelijke gevel werd in 1934 voorzien van een nieuwe tweelaags aanbouw. In de jaren '60 is het interieur van het paviljoen gemoderniseerd en is het gebouw voorzien van een tweetal eenlaags aanbouwen aan de achterzijde, die buiten de bescherming vallen.

Omschrijving

Het paviljoen heeft een globaal rechthoekige plattegrond met een eenlaags -deels moderne- aanbouw op de zuidoostelijke hoek en een moderne aanbouw voor de recreatiezaal op de zuidzijde. Het gebouw telt twee bouwlagen onder een licht overstekend afgeplat schilddak met bakgoot op klossen. Boven de lange gevels dakvensters en dakkapellen.

De muren zijn opgetrokken in baksteen met speklagen en natuurstenen elementen, zoals plint, boogtrommels, consoles en boogaanzetten en ijzeren sierankers. Onder de dakrand is een rondboogfries aangebracht. De voorgevel van het paviljoen (noordelijke gevel) heeft een symmetrische opbouw: aan beide uiteinden twee risalerende gevelpartijen, waarvan de meest linkse wordt gevormd door de damesvilla uit 1893. Dit bouwdeel heeft een symmetrische gevelopbouw met in het midden een hoger opgetrokken risaliet

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

met samengestelde tuit- en trapgevel, aan de bovenzijde afgedekt met een natuurstenen lijst. Aan weerszijden hiervan twee vensterassen met op begane grond en bovenverdieping rechtgesloten vensters met moderne ramen. Boven de vensters boogtrommels ingevuld met polychroom metselwerk. Op de hoeken van de oude damesvilla zijn kleine hangtorentjes met spits kegeldak aangebracht, rustend op natuurstenen consoles. De risalerende gevelpartij aan de rechterzijde van de voorgevel dateert uit 1912 en toont dezelfde opbouw als de voorgevel van de oude damesvilla, zij het dat de middenrisaliet hier breder en hoger is en de hoektorentjes ontbreken. De samengestelde trap- en tuitgevel heeft een natuurstenen deklijst versierd met pironnen. Tussen de twee risalerende gevelpartijen een twee traveeën tellende tussenbouw, daterend uit 1912.

In de oostelijke gevel bevindt zich de oorspronkelijke hoofdingang van de damesvilla uit 1893 in een smalle éénlaags aanbouw voor het portaal. Deze ingang wordt gevormd door een moderne deur met tweedelig bovenlicht: hierboven een boogtrommel met een natuurstenen reliëf met bladdecoratie. Rechts van de ingang een eenlaags aanbouw onder een flauw hellend, overstekend tentdak op klossen. Links van de oorspronkelijke ingangspartij een éénlaagse, driezijdig gesloten erker. Aan de linkerzijde sluit hierop een moderne aanbouw onder plat dak aan. Ter hoogte van de bovenverdieping is boven de ingang een laag, driedelig samengesteld venster met boogtrommel aangebracht, met rechts hiervan een hoger recht gesloten venster met boogtrommel ter hoogte van de bovengang. Rechts springt de zijgevel van de oorspronkelijke villa vooruit. In deze risalerende partij is boven de aanbouw een gevelsteen met het bouwjaar van de villa aangebracht. Hierboven een uitkragende muurpartij onder de boogfries.

De zuidelijke gevel van het damespaviljoen is sober uitgevoerd en sterk gewijzigd. Op zowel de begane grond als de bovenverdieping rechtgesloten vensters met moderne ramen onder boogtrommels. In het midden van de achtergevel een brede, moderne eenlaags aanbouw onder plat dak voor de recreatiezaal. Ook aan de rechterzijde van de achtergevel twee moderne éénlaags aanbouwen onder zadeldak en plat dak.

De westelijke gevel is in 1934 voorzien van een tweelaags aanbouw met een zij-ingang. Deze smallere aanbouw is iets hoger opgetrokken dan de zijgevel en is voorzien van een laag schilddak. De ingangspartij bevindt zich in een eenlaags uitbouw onder een lessenaarsdak en wordt gevormd door een moderne deur met bovenlicht. Hierboven een recht gesloten venster met boogtrommel. Ter hoogte van de zolderverdieping een klein tweelichtvenster. Links van de ingangspartij een rechtgesloten venster onder boogtrommel. Het interieur van het damespaviljoen is sterk gewijzigd en gemoderniseerd. De kap van het gebouw werd in 1994 na een brand geheel vernieuwd.

Waardering

Het damespaviljoen behorend bij de psychiatrische inrichting "Huize Voorburg" is van algemeen belang. Het gebouw bezit cultuurhistorische waarde als uitdrukking van een sociaal-economische en geestelijke ontwikkeling: het illustreert de opbloei van het gestichtswezen in de tweede helft van de negentiende eeuw. Het damespaviljoen illustreert tevens een typologische ontwikkeling: binnen het gesticht, waar een strenge scheiding naar geslacht, maar ook naar maatschappelijke standen was doorgevoerd, werden welgestelde vrouwelijke patienten in een afzonderlijk gebouw ondergebracht. Het damespaviljoen bezit ensemblewaarde als essentieel onderdeel van een groter geheel, dat cultuurhistorisch van nationaal belang is. Tot slot is het damespaviljoen van belang vanwege functionele en typologische zeldzaamheid.

Hoofdcategorie

Cultuur, gezondheid en wetenschap

Subcategorie

Sociale zorg, liefdadigheid

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument